

УДК 340.1

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-4-131-136

**Влада
ЛІТОШКО**©
викладач

**Каріне
МКРТЧЯН**©
викладач

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ

Основними цінностями Європейського Союзу є: демократія, свобода, рівність, права людини, верховенство права та повага до людської гідності. Історичні процеси призвели до стандартів сучасної політичної та соціальної думки, які зараз закріплені в міжнародних правових договорах. Ці стандарти стали основою сучасних демократій у всьому світі. Події Революції Гідності 2014 року в Україні свідчать про прагнення народу до демократичного переходу та утвердження європейських цінностей у суспільстві, де гарантуються права і свободи людини. Питання захисту прав і свобод людини і громадянина постає в умовах повномасштабної війни росії проти України та тимчасової окупації частини української території. Дослідження зосереджено навколо теоретико-правових засад прав людини в системі основних європейських цінностей, вони втілюють в собі зміст і природу цих прав, європейські правові та філософські надбання. Розкрито основні базові цінності ЄС, як-от: рівність і свобода. Проаналізовано такі загальнолюдські цінності, як верховенство права, демократія, людська гідність та повага до прав інших людей. Також розглянуто євроінтеграційні процеси в Україні та розкрито їх суть і зміст. Дослідження виявило, що основоположні принципи ЄС поділяють усі країни-члени. Такими цінностями є мир, справедливість, рівність і плюралізм; їх популяризують через освітні програми. Було досліджено популяризацію цих загальнолюдських цінностей в українському суспільстві.

Ключові слова: цінності, права людини, свобода, демократія, гідність, рівність, повага до прав людини, Європейський Союз.

Постановка проблеми. Права людини є одним із базових понять сучасної юриспруденції, про що дискутують вчені та практики. Сьогодні увага до питань прав людини реалізується в контексті прагнення України приєднатися до Європейського Союзу, що базується на цінностях свободи та демократії. Європейський Союз часто називають спільнотою цінностей, тому ця тема ніколи не втратить своєї актуальності. Події Революції Гідності 2014 року засвідчили прагнення українського народу до демократичного розвитку та прагнення до утвердження європейських цінностей в українському суспільстві, де гарантуються права і свободи людини і громадянина. Під час повномасштабної війни росії проти України та тимчасової окупації нею окремих українських територій ще більше актуалізувалося питання захисту прав і свобод людини та громадянина.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Дослідження захисту прав і свобод людини та громадянина вивчаються українськими та закордонними науковцями. Цю проблематику вивчали такі вчені, як: В. Авер'янов,

---

© В. Літошко, 2022
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5712-6841>
Vlada_lit@ukr.net

© К. Мкртчян, 2022
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6554-3917>
k_zpd@dduvs.in.ua

К. Андрусак, Ч. Бейтс, Т. Брінан, М. Буроменський, В. Буткевич, Ф. Бурчак, Д. Вілан, С. Головатий, В. Головченко, М. Сірій, В. Денисов, А. Дмитрієв, В. Євінтов, М. Козюбра, В. Копейчиков, Д. Ман Г. Мурашин, В. Погорілко, І. Пушкін, П. Рабінович, В. Тацій, Ю. Тодика, Г. Удовенко, І. Усенко, О. Фрицький, В. Шаповал, Ю. Шемшученко, В. Шишкін, Н. Шукліна, Л. Юзьков та інші.

Метою статті є дослідження теоретико-правових засад прав і свобод людини в європейській системі цінностей та важливості наближення України до системи європейських цінностей.

Виклад основного матеріалу. Великі історичні процеси призвели до створення сучасних стандартів політичної та соціальної думки, що зараз закріплені в міжнародних правових договорах. Ці стандарти стали основою сучасних демократій у всьому світі. Пошук універсальних моделей взаємовідносин між окремими людьми та урядами тривав тисячоліттями, а ідеї демократії та прав і свобод людини виникли в V–VI століттях до нашої ери. Стародавні грецькі філософи писали про права людини і громадянина та про верховенство права в суспільстві, визначали напрями і форми розвитку країни у напрямі демократії. Європейські цінності продовжували розвиватися в епоху Просвітництва, яка ознаменувалася Французькою революцією 1789 року. Пізніше ці цінності були формалізовані в Хартії основоположних прав людини ЄС і Хартії прав людини Ради Європи. В юридичній науці наявні такі концепції прав і свобод людини і громадянина: природне право, позитивізм, соціалізм, теологія, універсальна концепція співпраці держав у сфері прав і свобод людини і громадянина тощо.

У сучасному світі права людини здебільшого вважаються притаманними кожній людині, оскільки вона є людиною [1].

Останніми роками правознавці дедалі активніше виконують дослідження у сфері правової антропології. Правова антропологія вивчає гуманістичну основу права, найбільшою мірою допомагає людині зрозуміти сутність права, пізнає правову культуру, забезпечує «гуманістичний вимір» права та правових систем, ефективно відтворює його гуманістичну природу та призначення. Вітчизняні вчені професор О. Мережко та професор М. Неліп наголошували на зростанні значення гуманітарного чинника у праві та зазначали, що домінуючою тенденцією розвитку сучасного міжнародного права є його подальша гуманізація, тобто формування та зміцнення одного з найважливіших принципів – принципу дотримання прав людини [2, с. 7].

Можна цілком погодитись із В. Акуленком, який наголошує, що дотримання прав людини та захист культурних цінностей насправді мають першочергове значення під час міжнародних та неміжнародних збройних конфліктів [3, с. 3].

Під час російської агресії та тотальної війни в Україні особливо важливо звернути увагу на питання дотримання прав людини. Сьогодні український народ захищає свій суверенітет і незалежність і право на повноправне членство в Європейському Союзі. Як відомо, Україна пройшла довгий і складний шлях до досягнення цієї мети. Шляхом реформування українських інституцій, а також запровадження європейських стандартів у сфері прав і свобод людини і громадянином та суворе дотримання цих стандартів [4].

Європейський вибір України є імперативом подальшого розвитку країни. Альтернативи цьому рішення для України немає. У 2014 році країна підписала угоди, які сприяли співпраці між країнами, створенню політичних союзів та економічної інтеграції. У преамбулі Конституції України було закріплено євроатлантичний напрям розвитку України. Президент України є гарантом реалізації національної стратегічної лінії на досягнення повноправного членства в Європейському Союзі та НАТО.

Український народ зі зброєю в руках захищає своє прагнення до вступу до європейської сім'ї країн від зовнішнього агресора – російської федерації. Під час війни порушується багато прав людини, найважливіше з яких – право на життя. російські окупанти виправдовують це протидією «геноциду» на Донбасі.

Проте, на думку вітчизняних науковців, твердження про «геноцид на Донбасі» не відповідає визначенню, чітко встановленому нормами міжнародного права – Конвенції ООН про запобігання злочину геноциду та покарання за нього. Військові дії на Донбасі стали результатом агресії російської федерації проти України, виходячи з цього відповідальність за смерті серед мирного населення несе російська федерація як агресор [6].

Незважаючи на військову агресію, Україна продовжує свою європейську

інтеграцію. 18 квітня 2022 року Президент України В. Зеленський передав президенту Єврокомісії заповнену анкету. Незабаром голова Представництва Європейського Союзу в Україні М. Маскасу повідомив президента, що Україна є кандидатом на членство в ЄС.

У Договорі про Європейський Союз зазначено, що кожна європейська країна повинна поважати цінності, викладені в його статті 2. Це одна з вимог, які необхідно враховувати для членства в ЄС. Будь-яка країна може подати заявку. Договір також визначає, що країни-члени повинні підтримувати цілі ЄС [7].

Цінності Європейського Союзу базуються на низці систем переконань. До них належать віра в демократію, рівність, права людини та свободу. Крім того, вони містять повагу до людської гідності, верховенства права та рівних можливостей для людей. Ці світлоглядні принципи поділяються державами-членами в межах соціальної системи плюралізму, недискримінації, солідарності та справедливості.

ЄС працює над запобіганням соціальному відчуженню та дискримінації. Вони роблять це, забезпечуючи підтримку прав людини, впроваджуючи системи соціального забезпечення та виступаючи за справедливий захист усіх людей, які цього потребують. ЄС використовує принципи різноманітності в усіх сферах життя. Важливими для роботи ЄС є принципи недискримінації та толерантності.

Європейські цінності об'єднують країни-члени, і будь-яка країна, яка не визнає ці цінності, не може приєднатися до ЄС. Головною метою ЄС є захист цих цінностей у Європі та сприяння миру та добробуту громадян держав-членів, а Європейський парламент здійснює контроль за тим, щоб ці цінності були відображені в законодавстві ЄС.

ЄС базується на шести основних цінностях. Це свобода, демократія, рівність, верховенство права, повага до прав людини та людської гідності. Перші дві необхідні для існування всіх інших цінностей. ЄС вважає, що людська гідність недоторканна — кожен народжується з нею і має бути захищений від загроз. Усі права та свободи випливають із цієї віри в найвищу цінність людства. ЄС був заснований на представницькій демократії, що означає, що громадяни мають право балотуватися на посаду, голосувати на виборах до Європейського парламенту та мати політичну владу. Усі національні уряди по всій Європі діють за цією системою, оскільки вона дає кожному громадянину право голосу та відповідальність за свої дії. До всіх людей треба ставитися однаково, незалежно від статі, кольору шкіри, віку, національності, соціального статусу чи будь-якого іншого фактора. Поважаючи права людини, всі люди вважаються вільними та рівними у своєму праві на життя, свободу та прагнення до щастя. Верховенство права означає, що закони та правила однакові для всіх незалежно від статусу чи посади. Це забезпечується незалежними судами. Крім того, рівність є важливою соціальною цінністю, яку треба цінувати понад усі інші; це означає, що всі громадяни мають рівні права.

Концепція прав людини регулюється на рівні засновницьких договорів і через міжнародне право, зокрема прийняття Хартії ЄС про основні права. Заснована в 1949 р Рада Європи стала міжнародною організацією, основою якої є захист прав і свобод людини. У межах цієї організації була ухвалена Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (ЄКПЛ) 1950 р., яка лягла в основу найефективнішої системи захисту прав людини. Наразі документ ратифікували всі 47 країн-членів Єврокомісії, включно з Україною, і всі 27 країн-членів Європейського Союзу.

На думку відомого теоретика права П. Рабіновича, основні права людини — це певні здібності, необхідні людині для задоволення її потреб у виживанні та розвитку в конкретних історичних умовах, які об'єктивно зумовлені досягнутим рівнем суспільного розвитку та зумовлені наданими зобов'язали інших суб'єктів [8, с. 12].

Хартія основних прав ЄС визначає низку фундаментальних прав людини: право на життя, повагу та захист честі та гідності, право на особисту недоторканість, заборону тортур і нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання, заборону рабства та примусової праці, право на свободу та безпеку, повагу до приватного та сімейного життя, право на захист персональних даних, право на шлюб та створення сім'ї, право на свободу думки, совісті та релігії, свободу слова та інформації, право на свободу мирних зібрань та свобода асоціацій, свобода мистецтва та науки, доступ до освіти, свобода вибору професії та роботи, свобода підприємництва та власності, право на притулок, захист у разі переміщення, вигнання чи екстрадиції, рівність перед законом, недискримінація [9].

На рівні ЄС і національному рівні система гарантування основних прав поєднує

загальні та спеціальні гарантії, пов'язані з правами особистості, наприклад, заборона смертної кари як гарантія права на життя та заборона клонування людини як гарантія права на особисту недоторканність.

У загальних гарантіях виділяють такі основні елементи: інституційні гарантії, матеріальні гарантії та процедурні гарантії. Інституційні гарантії в Європейському Союзі стосуються функціонування інституцій, переважно судів, органів, установ і служб, діяльність яких спрямована на забезпечення гарантій і захисту порушених основних прав [10, с. 10].

Важливу роль у забезпеченні дотримання основних прав ЄС відіграють Європейський омбудсмен, Європейський контролер із захисту даних, спеціальний представник ЄС з прав людини, Агентство з основних прав ЄС тощо. Питання, якими вони займаються, продовжують зростати. Матеріальні гарантії в ЄС містять, зокрема, право осіб на компенсацію шкоди, заподіяної порушенням їхніх прав, тоді як процесуальні гарантії реалізуються під час розгляду справ у межах Суду Європейського Союзу. У більшості сфер право ЄС має пріоритет над національним правом і приймає правило прямої дії, надаючи громадянам ЄС право подати позов проти своєї рідної держави, якщо їхні права порушуються їхніми громадянами, набутими відповідно до комунального права [11, с. 12].

Крім того, запровадження посади Спеціального представника ЄС з прав людини та посади Європейського урядового комісара з прав людини свідчить про готовність ЄС захищати свої інтереси в Європейському суді з прав людини. На відміну від Європейського омбудсмена (який зосереджується на внутрішньому вимірі забезпечення дотримання фундаментальних прав інституціями, установами, службами та їхніми посадовими особами ЄС), Спеціальний представник ЄС з прав людини приділяє велику увагу зовнішньому виміру забезпечення дотримання прав людини [12].

Стаття 1 Конституції України проголошує українську демократію і верховенство права, які ґрунтуються на визнанні людини, її прав і свобод найвищою соціальною цінністю, а також закріплює, що права і свободи людини є невідчужуваними і непорушними (ст. 21). Вони є гарантованими та безповоротними (ст. 22). Закріплення та забезпечення прав і свобод людини є першочерговим обов'язком держави [5].

Необхідність вивчення прав людини в рамках європейських цінностей визначено Указом Президента України «Національна стратегія у сфері прав людини», метою якої є забезпечення пріоритету прав людини та в формування та реалізація державної політики, у сфері діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо прав людини. У процесі розвитку влади та здійснення господарської діяльності вирішальним фактором є свобода [13].

Сьогодні для України важлива Національна інформаційна політика – показати кожному громадянину України переваги того, що країна починає жити за новими цінностями та високими стандартами, а також донести до українців свою підтримку євроінтеграції. Українці не завжди усвідомлюють, що покращення якості їхнього життя – нове національне медичне страхування, безвізовий режим, реформи охорони здоров'я, легкий доступ до державних послуг, ремонт доріг – відбувається завдяки європейській інтеграції. Європейська інтеграція – це зближення України та Європейського Союзу як на правовому рівні, так і на рівні наявних у суспільстві правил і звичаїв.

Ю. Юринець зазначив, що соціологи постійно документально підтверджують важливість поінформованості українців про політичні та громадянські цінності, такі як: демократія, державна незалежність України, демократичний контроль за рішеннями влади, демократичний розвиток країни, свобода слова, підприємницька діяльність, ініціатива, особиста незалежність, толерантність, рівні можливості для всіх, соціальна мораль, участь у політичному житті, соціальна рівність, інтелектуальний розвиток, соціальне схвалення [14, с. 176].

Висновки. Метою України є приєднання до Європейського Союзу через процес реформ, який створює громадський тиск на інституції з метою впровадження необхідних змін. Це робиться шляхом здійснення внутрішньої та зовнішньої політики. Вступ України до Європейського Союзу народ визначив як найзаповітнішу мету. Відтоді Президент, Парламент і Уряд невтомно працювали, щоб якнайшвидше це стало реальністю. Доступ до освіти має базуватися на розумінні молодими українцями взаємної поваги до прав людини, рівності та відповідальності. Це надзвичайно важливо для країни, яка перебуває у стані війни сама з собою та зазнає швидких змін у соціально-

економічних системах. Також лише через створення демократичного шкільного середовища можна сформувати в учнів громадянську позицію; вони повинні розуміти права людини та використовувати європейські цінності, щоб досягти цього.

Основними цінностями Європейського Союзу є: демократія, свобода, рівність, права людини, верховенство права та повага до людської гідності. Нині ця інформація має бути широко зрозуміла українцям через їх тісний зв'язок із європейською культурою. Без цих цінностей Україна не мала б тісних взаємовідносин з Європою. Натомість вони були б розділені різними угодами та законами. Реформи в Україні надихають європейські світоглядні принципи. Це дає змогу людям подорожувати, навчатися та жити в безпечній країні, дотримуючись єдиних законів. Робота над приєднанням до ЄС як нації є спільною відповідальністю. Багато хто вважає, що нинішній шлях України до Євросоюзу є трагічним. Вони вважають, що це тому, що українці, які вірять в європейські цінності, гинуть під час боротьби з російськими загарбниками, які хочуть відібрати їх незалежність і суверенітет. Вони вважають, що ці українці борються за те, щоб Україна була повноцінним членом Євросоюзу. Незважаючи на цю ціну, ми все одно віримо, що Україна перемає і стане членом Європейського Союзу. Це переконання ґрунтується на тому, що Україна платить високу ціну за здобуття незалежності та демократії. Необхідно формувати громадянську свідомість і наукове розуміння прав людини за допомогою освітніх методів. Цього можна досягти шляхом створення середовища, де люди отримають юридичну та наукову освіту. Це допоможе створити громадянське суспільство, де поважаються права людини.

Список використаних джерел

1. Donnelly Jack. *Universal Human Rights in Theory and Practice (2nd Edition)* (Ithaca, NY: Cornell University Press). 290 p. URL : https://ciaotest.cc.columbia.edu/olj/tjir/v3n2_3/tjir_v3n2_3pra01.pdf.
2. Мережко О. Силовий захист прав людини: питання легітимності в сучасному міжнародному праві. Київ : Наукова думка, 1998. 187 с.
3. Акуленко В. І. Міжнародне право охорони культурних цінностей та його імплементація у внутрішньому праві України : монограф. Київ : ТОВ «ВО «Юстініан», 2013. 616 с.
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Угода Україна від 27.06.2014 р. : станом на 30 листоп. 2015 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
5. Конституція України : (з офіц. тлумаченням Конституц. Суду України). Київ : Ліра, 2006. 96 с.
6. Юринець Ю., Сопілко І. Спростування «геноциду» на Донбасі як напрям контрпропаганди під час агресії російської федерації проти України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. Т. 1. № 3. С. 12–17. URL: http://lsej.org.ua/3_2022/1.pdf.
7. Договір про Європейський Союз : Договір Європ. Союзу від 07.02.1992 р. : станом на 13 груд. 2007 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029#Text.
8. Рабінович П. Права людини: концептуальні засади інтерпретації та захисту у світлі європейських стандартів. *Право України*. 2015. Т. 1. № 2. С. 9–23.
9. Хартія основних прав Європейського Союзу : Хартія Європ. Союзу від 07.12.2000 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text.
10. Фалалєва Л. Захист основоположних прав у інтеграційному правопорядку європейського союзу : монограф. Київ : ФОП Кандиба, 2020. 455 с.
11. Бородін І., Варава І. Теоретико правова ідея становлення Європейського Союзу. *Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2020. № 3(56). С. 49–55.
12. Rights E. C. E. G. o. F. *Affirming fundamental rights in the European Union: Time to act*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. 27 s.
13. Про Національну стратегію у сфері прав людини : Указ Президента України від 24.03.2021 р. № 119/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021#Text>.
14. Юринець Ю. Культурно-ментальні чинники українського народу як засади європейської інтеграції України. The IX th International scientific and practical conference «Actual aspects of development in the context of globalization» (March 23-24, 2020). Florence, Italy 2020. P. 174–178.

Надійшла до редакції 12.12.2022

References

1. Donnelly Jack. *Universal Human Rights in Theory and Practice (2nd Edition)* (Ithaca, NY: Cornell University Press). 290 p. URL : https://ciaotest.cc.columbia.edu/olj/tjir/v3n2_3/tjir_v3n2_3pra01.pdf.
2. Merezhko, O. (1998) *Sylovyi zakhyst prav liudyny: pytannia lehitymnosti v suchasnomu mizhnarodnomu pravi* [Forceful protection of human rights: the question of legitimacy in modern

international law]. Kyiv : Naukova dumka., 187 p. [in Ukr.].

3. Akulenko, V. I. (2013) Mizhnarodne pravo okhorony kulturnykh tsinnosti ta yoho implementatsiia u vnutrishnomu pravi Ukrainy [International law on the protection of cultural values and its implementation in the domestic law of Ukraine] : monohraf. Kyiv : TOV «VO «Justinian», 616 p. [in Ukr.].

4. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyim derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony [Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand] : Uhoda Ukraina vid 27.06.2014 : stanom na 30 lystop. 2015 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text. [in Ukr.].

5. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] : (z ofits. tlumachenniam Konstytuts. Sudu Ukrainy). Kyiv : Lira, 2006. 96 p. [in Ukr.].

6. Yurynets, Yu., Sopilko, I. (2022) Sprostuvannia «henotsydu» na Donbasi yak napriam kontrpropahandy pid chas ahresii rosiiskoi federatsii proty Ukrainy [Denial of the "genocide" in Donbas as a direction of counter-propaganda during the aggression of the Russian Federation against Ukraine]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal*. Vol. 1. № 3, pp. 12–17. [in Ukr.].

7. Dohovir pro Yevropeiskyi Soiuz [Treaty on the European Union] : Dohovir Yevrop. Soiuzu vid 07.02.1992 r. : stanom na 13 hrud. 2007 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029#Text. [in Ukr.].

8. Rabinovych, P. (2015) Prava liudyny: kontseptualni zasady interpretatsii ta zakhystu u svitli yevropeiskykh standartiv [Human rights: conceptual foundations of interpretation and protection in the light of European standards]. *Pravo Ukrainy*. Vol. 1. № 2, pp. 9–23. [in Ukr.].

9. Khartiia osnovnykh prav Yevropeiskoho Soiuzu [Charter of Fundamental Rights of the European Union] : Khartiia Yevrop. Soiuzu vid 07.12.2000. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text. [in Ukr.].

10. Falalieieva, L. (2020) Zakhyst osnovopolozhnykh prav u intehratsiinomu pravoporiadku yevropeiskoho soiuzu [Protection of fundamental rights in the integration legal order of the European Union] : monohrafiia. Kyiv : FOP Kandyba, 455 p. [in Ukr.].

11. Borodin, I., Varava, I. (2020) Teoretyko pravova ideia stanovlennia Yevropeiskoho Soiuzu [Theoretically, the legal idea of the formation of the European Union]. *Yurydychnyi visnyk «Povitriane i kosmichne pravo»*. № 3(56), pp. 49–55. [in Ukr.].

12. Rights E. C. E. G. o. F. Affirming fundamental rights in the European Union: Time to act. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. 27 p.

13. Pro Natsionalnu stratehiu u sferi prav liudyny [About the National Strategy in the field of human rights] : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.03.2021 № 119/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021#Text>. [in Ukr.].

14. Yurynets, Yu. (2020) Kulturno-mentalni chynnyky ukrainskoho narodu yak zasady yevropeiskoi intehratsii Ukrainy [Cultural and mental factors of the Ukrainian people as the basis of the European integration of Ukraine]. The IX th International scientific and practical conference «Actual aspects of development in the context of globalization» (March 23-24, 2020). Florence, Italy, pp. 174–178. [in Ukr.].

ABSTRACT

Vlada Litoshko, Karine Mkrtchian. Theoretical and legal basis of human rights and freedoms in the context of european values. The central values of the European Union are democracy, freedom, equality, human rights, the rule of law and respect for human dignity. Historical processes have led to modern political and social thought standards, which are now enshrined in international legal treaties. These standards have become the basis of modern democracies around the world. The events of the 2014 Revolution of Dignity in Ukraine testify to the desire of the Ukrainian people for a democratic transition and the establishment of European values in Ukrainian society, where human rights and freedoms are guaranteed. Ukraine's European choice is imperative for the country's further development. There is no alternative to this decision for Ukraine. In 2014, the government signed agreements promoting cooperation and partnership between countries and creating political alliances and economic integration. The Euro-Atlantic vector of Ukraine's development was enshrined in the preamble of the Constitution of Ukraine. The President of Ukraine is the guarantor of implementing the national strategic line to achieve full membership in the European Union and NATO. The issue of protection of human and citizen rights and freedoms arises in the context of Russia's full-scale war against Ukraine and its temporary occupation of part of the Ukrainian territory. The research is focused on the theoretical and legal foundations of human rights in the system of fundamental European values. They investigate the content and nature of these rights by studying European legal and philosophical creativity. As a result, the central fundamental values of the EU, such as equality and freedom, are explored.

Such universal values as the rule of law, democracy, human dignity and respect for other people's rights were analysed. European integration processes in Ukraine were also considered, and their essence and content were revealed. The study found that all member states share the EU's founding principles. Such values are peace, justice, equality and pluralism; they are popularised through educational programs. The popularisation of these universal values among the Ukrainian people is extremely important.

Keywords: *values, human rights, freedom, democracy, dignity, equality, respect for human rights, European Union.*